

**UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

SABINA PERENIČ

**KONSTRUKTIVISTIČNI PRISTOP PRI POUČEVANJU
VARNE RABE INTERNETA V OSNOVNI ŠOLI**

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana, 2015

**UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

Dvopredmetni učitelj: matematika – računalništvo

SABINA PERENIČ

Mentor: izr. prof. dr. JOŽE RUGELJ

**KONSTRUKTIVISTIČNI PRISTOP PRI POUČEVANJU
VARNE RABE INTERNETA V OSNOVNI ŠOLI**

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana, 2015

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorju, izr. prof. dr. Jožetu Ruglju, ki mi je ob pisanju diplomskega dela pomagal in me usmerjal.

Hvala zavodu Arnes, ki mi je omogočil uporabo njihovih video gradiv v diplomskem delu ter Domnu Božeglavu za koristne nasvete, spodbudo in pomoč.

Zahvaljujem se tudi vsem svojim najbližjim, ki so mi stali ob strani skozi celoten študij in me podpirali vse do zadnjega.

POVZETEK

V diplomskem delu sem raziskala konstruktivistični pristop pri poučevanju varne rabe interneta, pri katerem si učenci učno gradivo samostojno ogledajo doma in potem naučeno uporabijo pri pouku. Naredila sem primerjavo »obrnjenega« poučevanja, opisanega v prejšnji povedi, in klasičnega načina poučevanja. Pri klasičnem načinu poučevanja se namreč veliko poudarja kvantiteta doseženega znanja, kvaliteta pa je nekoliko zapostavljena. Za to temo pa sem se odločila ravno zato, ker menim, da v šolstvu ne bi smeli takšnega pomena pripisovati kvantiteti in da bi se poudarek vsekakor moral premakniti na kvaliteto. S konstruktivističnim pristopom k učenju, kjer bi učenci gradivo preučili doma, menim, da bi bilo to mogoče. Rezultati moje raziskave v diplomskem delu kažejo, da je velika večina učencev pri pouku raje v aktivni vlogi, kot pa le v vlogi pasivnih poslušalcev učitelja.

KLJUČNE BESEDE: konstruktivistični pristop pri poučevanju, varna raba interneta

ABSTRACT

This diploma thesis explores the constructivist approach to teaching safe use of the internet, which involves pupils reviewing the study material on their own at home and then using the attained knowledge in the classroom. A comparison was made between the above presented inverse teaching method and the traditional one. The traditional teaching method emphasizes the quantity of the attained knowledge, while the quality remains slightly neglected. This topic was selected precisely because I believe that in education, such importance should not be placed on quantity, but rather on quality. I believe that this could be achieved with the constructivist approach, where the pupils review the material at home. The results of my analysis show that in a classroom, a majority of pupils prefer taking an active role instead of the role of a passive listener.

KEY WORDS: constructivist approach to teaching, safe internet use

KAZALO

1. UVOD.....	1
2. KONSTRUKTIVIZEM	2
2.1. KONSTRUKTIVISTIČNI PRISTOP PRI UČENJU IN VLOGA UČENCA	2
2.2. VLOGA UČITELJA IN POMEN KONFLIKTA V RAZREDU.....	2
2.3. KLASIČNO POUČEVANJE ALI POUČEVANJE, KI TEMELJI NA KONSTRUKTIVISTIČNI TEORIJI UČENJA?.....	4
3. VARNA RABA INTERNETA.....	6
3.1. PREDNOSTI KONSTRUKTIVISTIČNEGA PRISTOPA PRI POUČEVANJU VARNE RABE INTERNETA	7
3.2. SLABOSTI KONSTRUKTIVISTIČNEGA PRISTOPA PRI POUČEVANJU VARNE RABE INTERNETA	8
4. UČNO GRADIVO NAMENJENO UČENCEM.....	9
4.1. KAKO SESTAVITI DOBRO UČNO GRADIVO ZA UČENCE	9
4.2. PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI PODAJANJA UČNIH GRADIV UČENCEM V DOMAČO RABO	10
4.3. KAKO UČENCE SPODBUDITI K TEMU, DA DOMA RES POGLEDAJO GRADIVO IN KAKO IZPELJATI URO OB DEJSTVU, DA DEL UČENCEV NI POGLEDAL GRADIVA.....	11
5. POUK, KI TEMELJI NA KONSTRUKTIVISTIČNI TEORIJI UČENJA.....	13
5.1. POTEK POUKA, KI TEMELJI NA KONSTRUKTIVISTIČNI TEORIJI UČENJA.....	13
5.2. PRIPRAVA UČNE URE KONSTRUKTIVISTIČNEGA PRISTOPA PRI POUČEVANJU VARNE RABE INTERNETA V RAZREDU	15
6. REFLEKSIJA PO IZVEDENI URI.....	17
6.1. LASTNE UGOTOVITVE.....	17
6.2. POVRATNA INFORMACIJA S STRANI UČENCEV	18
7. ZAKLJUČEK	20

8. UPORABLJENA LITERATURA:.....	22
9. PRILOGA 1: (UČNA PRIPRAVA)	23

KAZALO SLIK

Slika 1: Internetne prevare	6
Slika 2: Potek konstruktivističnega pristopa pri poučevanju	13

KAZALO TABEL

Tabela 1: Klasično poučevanje ali poučevanje, ki temelji na konstruktivistični teoriji učenja .	4
---	---

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Rezultati ankete.....	19
-------------------------------	----

1. UVOD

Konstruktivizem je bil na področju izobraževanja včasih manj poznan, danes pa postaja vedno bolj pogosto uporabljen. V diplomskem delu bom raziskala možnosti uporabe konstruktivističnega pristopa pri poučevanju varne rabe interneta, saj vemo, da ima internet vedno pomembnejšo vlogo v našem življenju in zato moramo učence že zgodaj opozoriti na nevarnosti, ki na njem pretijo. Predvsem me zanima, kako samostojno delo, učitelj v vlogi mentorja in pa aktivnejša vloga učencev pri pouku vplivajo na razumevanje učencev in na kvaliteto doseženega znanja o omenjeni temi. Za začetek bom predstavila nekatere značilnosti konstruktivističnega pristopa, preučila njegove prednosti in slabosti pri poučevanju varne rabe interneta ter naredila primerjavo s klasičnim pristopom. V sklopu diplomskega dela bom pripravila učno uro v 7. razredu osnovne šole. Učenci si bodo za domačo nalogo ogledali Arnesovi spletni gradivi na temo internetnih prevar ter družabnih omrežij, potem pa bodo to znanje uporabili pri pouku. Ker menim, da je pri takem načinu dela precej pomembno, kakšno gradivo damo učencem v samostojno preučevanje, bom v diplomskem delu opisala, kako sestaviti dobro učno gradivo za učence.

V nadaljevanju bom raziskala, kakšne so prednosti vnaprejšnje priprave gradiva učencem, ki ga lahko uporabijo pri samostojnem delu doma, in kakšne slabosti prinese tak pristop. Domače naloge žal postajajo vedno manj obvezujoče in učenci nanje radi »pozabljajo« ter prihajajo k pouku z raznimi opravičili. Kako bomo sedaj zagotovili, da bodo vsi učenci preučili gradivo, ki smo jim ga dali? Učitelj namreč predvideva, da bo vsak učenec vsaj nekoliko poznal snov in mu tako ne bo treba razlagati vsega ponovno, ampak se bo lahko osredotočil na aktivne oblike dela, kjer bodo učenci predhodno znanje uporabili v konkretnih situacijah. Seveda se nam ob tem postavi vprašanje, kako izvesti uro v primeru, ko nekaj učencev ne opravi domače naloge?

Ključnega pomena za doseg uspeha je učiteljeva priprava učne ure, zato bom preučila tudi, kako pripraviti učinkovito učno uro s konstruktivističnim pristopom pri učenju varne rabe interneta. Pri tem bom pozorna na to, da bodo učenci čim bolj aktivni. Po izvedeni uri bom zapisala ugotovitve in naredila primerjavo s teoretičnim delom.

2. KONSTRUKTIVIZEM

Pred pisanjem razdelka o konstruktivizmu sem najprej dobro preučila vire [1], [2], [3] in [4]. Iz prebranega sem samostojno zapisala razdelke 2.1., 2.2. in 2.3.

Začetki konstruktivizma na področju izobraževanja segajo do Piagetove teorije zaznavnega razvoja, v kateri avtor govori o tem, da je razvoj spoznavnih procesov mogoč le preko posameznikove lastne aktivnosti. Konstruktivizem kot obliko oziroma pristop pri poučevanju v izobraževanju zavedno ali mogoče tudi nezavedno uporablja vedno več učiteljev.

2.1. KONSTRUKTIVISTIČNI PRISTOP PRI UČENJU IN VLOGA UČENCA

Zakaj pravzaprav gre pri konstruktivističnem pristopu pri učenju? Sam pristop temelji na dejstvu, da se odgovornost za doseženo znanje vedno bolj prenaša na učenca samega. Odmika se od učenčevega pasivnega poslušanja učitelja in prehaja v aktivne oblike dela. Konstruktivizem, kot že beseda sama nakaže, poudarja učenčevo lastno konstrukcijo novega znanja na podlagi svojih prejšnjih izkušenj in svojega predznanja. Pri tem je pomembna predvsem lastna miselna aktivnost in notranja motivacija. Posledično se pogosto zgodi, da imajo učenci pomanjkljive ali celo napačne predstave v svojem predznanju. Zato je pomembno, da so pripravljene tudi na morebitne spremembe glede svojega mišljenja. Da bo do teh sprememb, ki bodo učencu omogočile razmišljanje v pravo smer, prišlo, je treba vložiti kar nekaj truda tako s strani učitelja kot s strani učenca.

2.2. VLOGA UČITELJA IN POMEN KONFLIKTA V RAZREDU

Vloga učitelja v konstruktivističnem pristopu pri učenju postaja vedno bolj usmerjena v mentorstvo in vedno manj v frontalno obliko razlage. Učitelj si uro pripravi tako, da zagotovi čim večjo aktivnost vseh učencev. Da to doseže, ima na razpolago različne oblike skupinskega dela, sodelovalno učenje, projektne naloge in podobno. Previden mora biti predvsem pri tem, da so naloge življenjske oziroma tematsko blizu učencu, saj ga bodo tako bolj motivirale – notranja motivacija učenca pa bo zagotovila trajnejše in bolj kakovostno znanje, ki ga bo lahko učenec tudi kasneje uporabljal v novih situacijah. Pri konstruktivističnem pristopu torej postavljamo v ospredje kvaliteto doseženega znanja in ne kvantiteto, ki se sicer vse preveč poudarja. Pri klasičnem načinu poučevanja je poudarek na količini doseženega znanja prevelik – učenci si morajo zapomniti ogromne količine različnih

podatkov, ki jim jih podajajo učitelji. Zelo je pomembno, da učitelj z učenci predela vso snov, ki je predvidena v učnem načrtu, pri tem pa ne dajejo dovolj pomena informacijam o tem, kakšna je dejansko kvaliteta znanja učencev. Njihovo motiviranje učencev je tako pomembna naloga učitelja, ki si želi s konstruktivističnim pristopom pri poučevanju pri učencih doseči kakovostno znanje. Še ena izmed zelo pomembnih nalog učitelja pri tem pristopu je, da zna pri učencih sprožiti razmišljanje, ko jih zaposli z zastavljenim problemom. Učitelj je takrat predvsem v vlogi mentorja – učence usmerja v ustrezno smer, jih spodbuja k medsebojnemu sodelovanju in jim po potrebi pomaga.

Kako lahko popravimo morebitna napačna predznanja učencev? Pomembno je, da zna učitelj sprožiti neke vrste miselni konflikt med sovrstniki v razredu – sproži debato o neki temi. Zgodi se namreč, da ima določen učenec drugačno mnenje od preostalih sošolcev. Učitelj ima takrat nalogo, da učenca spodbudi k temu, da naglas pove svoje razmišljanje in ga utemelji, nato pa ga, v primeru napačnega razmišljanja, usmeri v pravilno smer. Če sošolci razmišljajo pravilno, je zaželeno, da učitelj izkoristi to dejstvo in tako vzpostavi pogovor med samimi učenci. Učenec bo s pomočjo sošolcev prišel do ustrezne razlage, kar je koristno tako zanj, saj mu bodo učenci na zanj bližji način pojasnili snov, kot tudi za vse sošolce, ki se bodo v pogovoru med seboj dopolnjevali, razjasnjevali stvari in pri tem potrdili ali spremenili svoje razmišljanje. Sproščeno vzdušje v razredu je zagotovo nekaj, kar mora učitelj pri tem načinu poučevanja zagotoviti, da bo učinek res pozitiven, saj sicer ne bomo dosegli zelene komunikacije med učenci. Res je, da se v razredu lahko pojavi veliko različnih razmišljanj, trditev in podobno in ravno to želimo spodbuditi – v vsakem učencu lastno aktivno razmišljanje. Kot je zapisala dr. Majda Cencič, morajo biti učitelji ravno v ta namen fleksibilni, odprti, tolerantni, sposobni zainteresirati in navdušiti, sprejemati drugačna stališča in mišljenja ter tudi sami pripravljati konstruirati svoje znanje (Cencič, 2003). Za konstruktivistični pristop lahko rečemo, da učenci pravzaprav skupaj z učiteljem soustvarjajo uro, saj se učna ura usmerja na različna področja glede na razmišljanje učencev in ni vnaprej natančno določena s strani učitelja.

2.3. KLASIČNO POUČEVANJE ALI POUČEVANJE, KI TEMELJI NA KONSTRUKTIVISTIČNI TEORIJI UČENJA?

Učitelji uporabljamo različne načine poučevanja. Pri klasičnem načinu učenci bolj ali manj pasivno spremljajo učiteljevo razlago. V uvodu sem napovedala, da bom v diplomskem delu raziskovala konstruktivistični pristop pri poučevanju, kjer naj učenci video gradivi preučijo sami doma in to znanje kasneje uporabijo v razredu pri aktivnih oblikah dela. Čeprav sem nekaj razlik omenila že zgoraj, si sedaj podrobneje oglejmo, kakšne razlike se pojavijo med omenjenima načinoma poučevanja.

Tabela 1: Klasično poučevanje ali poučevanje, ki temelji na konstruktivistični teoriji učenja

LASTNOST	KLASIČNO POUČEVANJE	POUČEVANJE NA PODLAGI KONSTRUKTIVISTIČNE TEORIJE UČENJA
Vloga učenca	Pasivno poslušanje učiteljeve razlage, odgovarjanje na učiteljeva vprašanja.	Aktivno udeleževanje v procesih učenja, samostojno razmišljanje, reševanje nalog, povezovanje primerov s prejšnjimi izkušnjami in s predznanjem.
Vloga učitelja	Učitelj v vlogi predavatelja – razlaga snov, odgovarja na vprašanja.	Učitelj usmerja učence, jih spodbuja k razmišljanju in debatiranju, je v vlogi mentorja.
Potek ure	Ura je bolj ali manj že vnaprej določena, učitelj si uro pripravi in se tistega največkrat tudi drži.	Ura je bolj razgibana, učitelj jo soustvarja skupaj z učenci, nima neke vnaprej točno določene vsebine, ampak bolj okvirno, saj je ta odvisna tudi od učencev in njihovega razmišljanja.
Količina obdelane snovi	Večja, saj učitelj sam uravnava hitrost in pa obseg	Nekoliko manjša, saj učenci porabijo več časa za aktivne

	snovi, ki jo bo predelal.	oblike dela in je tako obseg snovi, ki jo uspejo predelati, manjši.
Kakovost znanja	Kakovost znanja je seveda odvisna od posameznikovega dela (predvsem doma), je pa lahko nekoliko manjša, saj učitelj ne preverja vedno na konkretnih življenjskih primerih ali kako drugače, kako dobro učenci razumejo povedano.	Kakovost znanja je nekoliko večja, saj učitelj redno s konkretnimi primeri, ki so učencem blizu, preverja njihovo znanje, bolj se posveti poznavanju učencev, njihovem razmišljanju in usmerjanju v pravo smer.
Količina domačega dela	Učenci po navadi pišejo domače naloge, po potrebi preberejo še kakšno razlago za boljše razumevanje.	Učenci doma preučijo gradivo, da lahko potem rešujejo naloge na učni uri v razredu.

Vsak pristop k poučevanju ima svoje dobre in slabe strani. Velikokrat se učenci zgražajo, ko morajo za nalogo prebrati recimo 20 strani nekega gradiva. Če bi to primerjali s časom, ki bi ga sicer porabili za pregled obravnavane snovi in reševanje domače naloge, bi kmalu ugotovili, da časovne razlike v domačem delu skorajda ni.

3. VARNA RABA INTERNETA

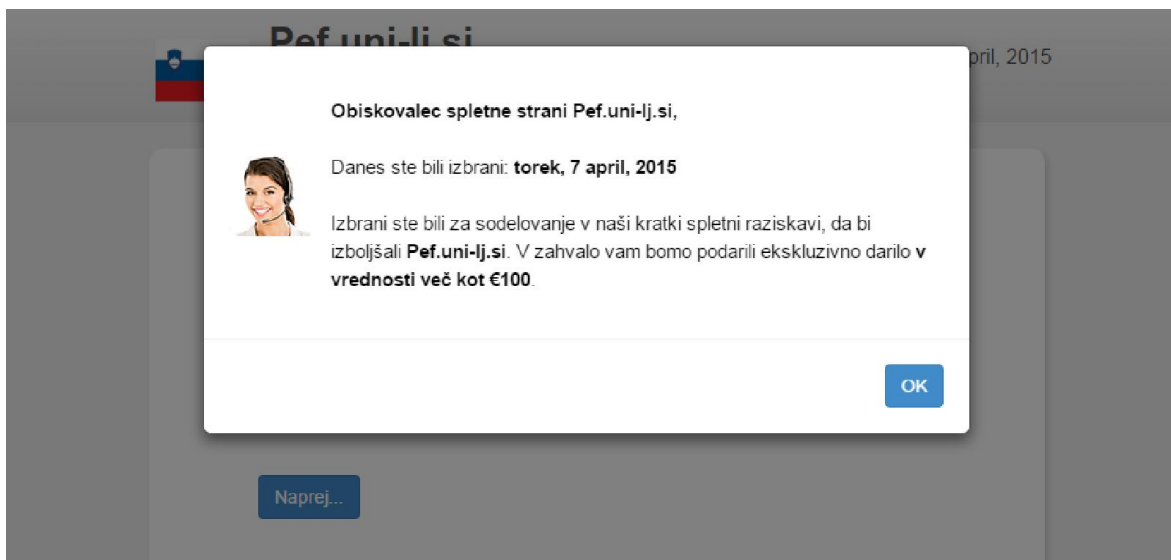
Podatki kažejo, da število uporabnikov interneta iz leta v leto močno narašča (<http://www.internetlivestats.com/internet-users/#trend>) in dejstvo je, da tudi učenci vedno mlajši vstopajo v svet interneta. Ali ga znamo pravilno in pa predvsem varno uporabljati? Uporabila sem vire [5], [6] in [7], ki sem jih preučila in na podlagi omenjenih virov zapisala naslednje.

Na kaj pravzaprav mislimo, ko omenjamo varno rabo interneta? Gre za znanje o tem, kako povečati posameznikovo varnost na spletu ter s katerimi morebitnimi nevarnostmi se uporabnik spleta lahko sreča – na primer medvrstniško nasilje, izsiljevanje, kraja digitalne identitete, kraja premoženja, s katerim uporabnik upravlja prek spleta, vse pogosteje pa uporaba spleta omogoča, da postanemo žrtev raznih kriminalnih dejanj in smo izpostavljeni mnogim drugim nevarnostim.

Varna raba interneta torej obsega veliko različnih področij. Sama sem se v diplomskem delu odločila za področji internetnih prevar in varne rabe družabnih omrežij. Internetne prevare so namreč vedno bolj pogoste, pa tudi bolj prepričljive in blizu uporabniku. Tak primer so na primer nigerijske prevare. Včasih smo hitro ugotovili, da gre za prevaro, saj je bil prvi očitni znak že polomljena slovenščina, ki je bila posledica strojnega prevajanja. Danes je ta znak manj opazen, prevare so bolj pristne, zato mora biti naše znanje o tem, kako jih prepoznati, vedno večje.

Med brskanjem po spletu sem se srečala z naslednjim primerom prevare:

Slika 1: Internetne prevare

Kot vidimo, je besedilo slovnično ustrezno, poleg tega sem lahko le-tega tudi poslušala, ko mi ga je gospa brežhibno prebrala. Obstaja sicer možnost, da je to legitimno, kljub temu pa vsebuje elemente, ki jih imajo prevare. Vedno manj je torej sumljivih znakov, ki kažejo na spletne prevare, zato pa uporabniki potrebujemo veliko več znanja o varnejši uporabi interneta.

In zakaj družabna omrežja? Danes skoraj vsak učenec redno uporablja družabna omrežja večkrat dnevno. Treba se je zavedati, da učenci še ne razmišljajo veliko o tem, kaj lahko nekatere objave na družabnih omrežjih povzročijo ter kaj se lahko zgodi pri zapletih z različnimi neznanci na spletu, zato je pomembno, da jih na to opozorimo. Učitelj, ki je razrednik nekega razreda, bi se o tem moral pogovarjati s svojimi učenci. Včasih imajo učitelji svoje učence celo dodane v krogu svojih prijateljev na družabnih omrežjih in jih tako tudi nadzorujejo. Vendar menim, da bi učitelja, ko bi ta z učenci želel razpravljati o nekem njihovem neprimernem vedenju na omrežju, kmalu večina učencev odstranila iz seznama svojih prijateljev.

V nadaljevanju sledijo prednosti in pomanjkljivosti takšnega konstruktivističnega pristopa pri poučevanju varne rabe interneta. Pridobljene so s samostojnim sklepanjem s pomočjo značilnosti konstruktivističnega pristopa, ki sem jih navedla na začetku diplomskega dela.

3.1. PREDNOSTI KONSTRUKTIVISTIČNEGA PRISTOPA PRI POUČEVANJU VARNE RABE INTERNETA

Najprej sem se osredotočila in razmislila o prednostih, ki jih prinaša konstruktivistični pristop pri poučevanju internetnih prevar in družabnih omrežij. Te so:

- učenci sami razmišljajo o znakih, ki kažejo na spletno prevaro ter o načinih, kako odreagirati nanjo ali o različnih primerih objav na družabnih omrežjih, kjer ugotavljajo, kakšno je primerno vedenje na družabnih omrežjih – ko učenec sam pride do rešitve, je ta trajnejša in zanj bolj kakovostna,
- učencem podamo konkretne življenjske primere, s katerimi se na spletu srečujejo, s čimer imamo v razredu zagotovo bolj motivirane in dela voljne učence,
- učenci lahko sodelujejo s svojimi sošolci (delo v skupinah, sodelovalno učenje, debata pri določenem primeru spletne prevare – se medsebojno dopolnjujejo in tako prihajajo do ustreznih zaključkov),

- učenci so bolj sproščeni in ko imamo enkrat v razredu sproščeno vzdušje, nam bodo učenci želeli povedati vse svoje pretekle primere, povezane s spletnimi prevarami in družabnimi omrežji (dodajo svoje lastne izkušnje, jih delijo z drugimi), bolj verjetneje nam bodo postavljali razna vprašanja, ki jih bodo zanimala,
- učence skušamo čim bolj aktivirati, naloge jim skušamo pripraviti tako, da se sami znajdejo v nekih situacijah na spletu, ki jih morajo rešiti, saj si stvari tako lažje zapomnijo, kot če bi le poslušali učiteljevo razlago,
- učenec lahko ob nejasnosti pri nekem primeru takoj vpraša učitelja za pomoč, česar ne more storiti, če primere rešuje sam doma (mogoče je to tudi vprašanje, ki še koga zanima ali pa drugi niso niti pomislili na to in s tem razširi pogled tudi preostalim sošolcem), poleg tega je boljše, če se prvič znajde v dilemi glede spletnih prevar in družabnih omrežij v šoli, kjer ima na voljo pomoč, kot pa med samostojnim brskanjem po spletu doma.

3.2. SLABOSTI KONSTRUKTIVISTIČNEGA PRISTOPA PRI POUČEVANJU VARNE RABE INTERNETA

Z razmislekom sem prišla do naslednjih situacij, kjer se pri konstruktivističnem pristopu pri poučevanju pojavijo težave:

- če nekateri učenci ne pogledajo gradiva doma in ne poznajo teme varne uporabe interneta, se nam zelena oblika ure lahko kmalu poruši, če bomo želeli še enkrat kakšno stvar razložiti,
- učitelju se je težje pripraviti na uro, saj ne ve, koliko časa bodo namenili določeni snovi (učenci soustvarjajo uro s svojimi vprašanji, diskutiranjem), če jim bo uspelo vse obdelati – posledično manjša količina obravnavane snovi.

4. UČNO GRADIVO NAMENJENO UČENCEM

4.1. KAKO SESTAVITI DOBRO UČNO GRADIVO ZA UČENCE

Ko hočemo, da učenci gradivo za učno snov preučijo sami, moramo poskrbeti, da bo to gradivo zanje ustrezno. V diplomskem delu za tak način dela uporabljam že omenjeni kratki Arnesovi video gradivi predavanj gospe Maje Vreča, in sicer:

1. videoposnetek: Kako prepoznamo internetne prevare, dostopen na:

<https://video.arnes.si/portal/asset.zul?id=sSZWVPxLiXTTUXpMgK05sUFY> (23. 3. 2015) in

2. videoposnetek: Družabna omrežja, dostopen na:

<https://video.arnes.si/portal/asset.zul?id=V2JhSCNXoIOcLGBHqJBKdlGE> (23. 3. 2015).

Pri tem vprašanju sem si pomagala z gradivi [8] in [9].

Posnetke lahko pripravimo na različne načine – odvisno od tega, koliko časa smo temu pripravljene nameniti. Najhitrejši način je zagotovo ta, da vzamemo kamero in se posnamemo, medtem ko razlagamo snov, posnetek pa kasneje objavimo na spletu ter damo v ogled učencem. Drugi, nekoliko daljši način je, da z izbranim programskim orodjem snemamo zaslon svojega računalnika in zraven svoj glas, ko razlagamo snov. Pogosto pa je uporabljen tudi način, da posnamemo sami sebe med razlaganjem ob monitorju, na katerem se predvajajo pripravljene prosojnice.

Obstajajo še drugi načini, vendar pa moramo vedno upoštevati naslednje zahteve glede video gradiv, namenjenih učencem za samostojno delo.

- Gradiva naj ne bodo predolga.

Priporočljivo je, da posnetek traja med 5 in 7 minutami in je v njem zajeto bistvo. Če bodo posnetki predolgi in bo v njih preveč dolgovezenja, se zna zgoditi, da bomo hitro izgubili pozornost učencev. Posledično učenci gradiva ne bodo v celoti preučili, poleg tega pa jih bo težje motivirati k ogledu naslednjega podobnega gradiva.

- Pomembno je snemanje zaslonske slike in predvsem svojega glasu.

Učenci naj bi se ob gledanju takih video posnetkov počutili bolje, če slišijo glas svojega učitelja določenega predmeta in ne nekega drugega, neznanega učitelja. Poleg tega je koristno, da, če snemamo svoje delo na računalniku, posnamemo zaslonsko sliko.

- Število video gradiv, ki jih damo učencem naenkrat, naj ne bo preveliko.

Število gradiv, ki jih morajo učenci preučiti, naj ne presega števila 3. Prvi razlog za to je, da se učenci tako ne bodo počutili preobremenjeni. Učenci včasih na nalogo tudi pozabijo in se spomnijo šele zjutraj. Če morajo učenci pogledati 2 video gradivi, lahko to še vedno storijo tudi zjutraj, preden se odpravijo v šolo. Lahko se zgodi, da nimajo vsi učenci doma računalnikov ali drugih naprav, ki omogočajo ogled gradiv. Ker naj bi bila gradiva kratka, jih lahko učenec pogleda tudi v šolski knjižnici pred začetkom pouka, če jim le-ta omogoča dostop do računalnikov in interneta.

- Pomembna je učiteljeva vloga v videoposnetku.

Učitelj naj bo med snemanjem takšen, kot je sicer. Priporočljivo je, da je zabaven, sproščen in preprost, saj bo tako pritegnil veliko več pozornosti s strani učencev, vendar naj ostane v vlogi njihovega učitelja in to tudi pokaže.

4.2. PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI PODAJANJA UČNIH GRADIV UČENCEM V DOMAČO RABO

Pri pisanju tega razdelka sem se postavila v vlogo učenca in sama razmislila o prednostih in slabostih, ki bi jih doživljala kot učenec.

Ena izmed prednosti podajanja učnih gradiv učencem v domačo rabo je ta, da si učenec gradivo lahko pogleda tolikokrat, kot želi, saj mu je vedno na razpolago. Lahko si ponovno ogleda le delček, ki ga ni najbolje razumel. Poleg tega ima vsak učenec zagotovilo, da ni ničesar preslišal v šoli, saj vemo, da včasih zaradi različnih vzrokov kaj preslišimo. S tem se izognemo možnosti, da učenec, ki si želi poslušati razlago, le-te ne bi mogel poslušati zaradi preostalih učencev, ki mogoče klepetajo. Včasih se učenci pri učenju znajdejo v situaciji, ko imata dva ali več učencev isto stvar zapisano različno in postavi se vprašanje, kdo ima prav napisano. Tudi ta dilema sedaj izgine, saj imajo vsi enako gradivo in zato možnosti za napačno zapisano gradivo ne obstajajo.

Kaj pa bi lahko rekli o slabi strani tega, da damo učencem gradivo domov? Pri preučevanju gradiva se v učenčevi glavi zagotovo poraja kar nekaj vprašanj. Kot slabost bi mogoče omenila to, da učenec ne more dobiti takojšnjega odgovora s strani učitelja in mogoče do šolske ure, ko bi učitelja lahko vprašal, vprašanje že pozabi. Ena od možnih rešitev tega problema je, da si učenec takoj zapiše vprašanje, če se seveda sam pri sebi ne odloči, da vprašanje ni tako zelo pomembno. Poleg tega lahko hitro, ko dobijo učenci gradivo v trajno last, pride do odlašanja s študijem le-tega, s čimer otežijo potek dela v šoli. Razmišljam, da se mogoče lahko zgodi tudi to, da določen učenec v šoli ne bi želel sodelovati, saj bi razmišljal v smeri, da ima gradivo s teorijo, ki jo bo moral znati, doma.

V prejšnjem odstavku je omenjena možnost, da učenci odlašajo s študijem gradiva. Učenci se iz različnih razlogov odločijo, da bodo gradivo pogledali kasneje, mogoče šele pred preverjanjem znanja ali pa se zanašajo na to, da bodo vse pomembne stvari pravzaprav izvedeli v razredu in jim tako ogled sploh ne bo potreben. Ravno iz tega pa se rodi vprašanje, ki ga obravnavam v naslednjem razdelku.

4.3. KAKO UČENCE SPODBUDITI K TEMU, DA DOMA RES POGLEDAJO GRADIVO IN KAKO IZPELJATI URO OB DEJSTVU, DA DEL UČENCEV NI POGLEDAL GRADIVA

Pri pisanju naslednjega odgovora sem uporabila preučeno vsebino gradiv [8], [9] in [10].

Na začetku ure mora učitelj najprej preveriti, ali so učenci res sploh pogledali gradivo. Učenci mu sicer to lahko zagotovijo, ni pa nujno res – včasih lahko to ostane učitelju prikrito skozi celotno šolsko uro, saj se učenci drugače znajdejo pri uporabi aktivnih oblik dela v razredu. En učenec v skupini na primer pogleda gradivo doma ter potem vodi skupino, jim pove vsebino gradiva in podobno.

Obstaja več načinov preverjanja. Učitelj lahko učencem postavlja različna vprašanja na temo gradiva, lahko jim pripravi razne kvize, križanke in podobno, s čimer ugotovi, ali so pogledali ter tudi razumeli gradivo. Pri uporabi video gradiv obstaja možnost, da učencem v gradivu učitelj poda neko besedo, verz, sliko in potem v razredu sprašuje učence o tej podrobnosti. Zanimiv primer bi recimo bil, da učitelj v video gradivu za premor pove neko šalo, s katero bo zagotovo pritegnil učence in jih nato v razredu povpraša, kako že gre tista šala.

Vendar pa vse to še ni zagotovilo, da bodo s tem vsi učenci opravili domače delo in pogledali gradivo.

Ko učitelj opazi, da kakšen učenec ni pogledal gradiva, se mu najbrž postavi vprašanje, kako nadaljevati pouk.

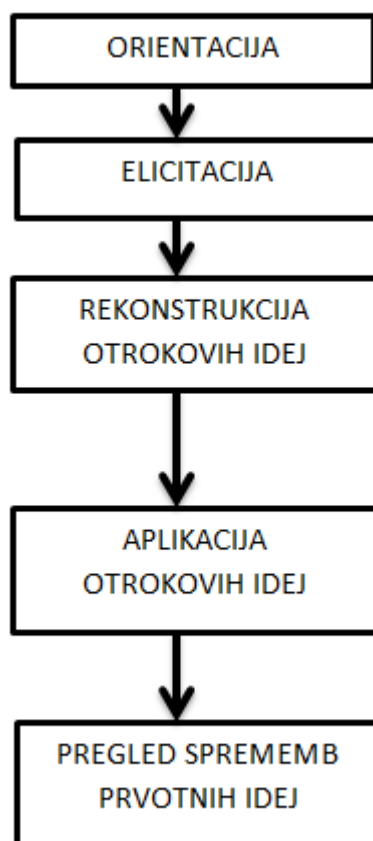
Najboljša odločitev, če hoče učitelj vztrajati pri takšnem načinu poučevanja, je, da ne spremeni ničesar, kar si je zamislil za učno uro. Gradiva naj bi bila kratka, tako da lahko učenec med delom v skupinah snov nadoknadi, ko se o tem pogovarja s sošolci, lahko pa jih tudi prosi za kratko obnovo. Menim pa, da bi učenci kmalu pokazali svoje nezadovoljstvo nad nekom, ki bi v šolo prihajal nepripravljen. Učenci so namreč precej pravični in ne zdi se jim pošteno, da so morali skozi gradivo, nekdo drugi pa ga ni pogledal in je ravno tako pri pouku ter dela enako kot oni. Nezadovoljstvo sošolcev je precej močnejši dejavnik za nadaljnje delo pri posameznem učencu kot nezadovoljstvo s strani učitelja, saj si vsak otrok želi biti sprejet znotraj svoje skupine. S tem pa pridemo do večje verjetnosti, da bo do naslednjic učenec pogledal gradivo in prišel na uro pripravljen.

5. POUK, KI TEMELJI NA KONSTRUKTIVISTIČNI TEORIJI UČENJA

5.1. POTEK POUKA, KI TEMELJI NA KONSTRUKTIVISTIČNI TEORIJI UČENJA

Kot smo že spoznali, konstruktivistični pristop zahteva veliko aktivnega dela in poudarja morebitno spreminjanje učenčevih predznanj s spodbujanjem konfliktov v njem [4]. Učitelj, ki si želi v razredu uporabljati konstruktivistični pristop pri poučevanju, mora zato skušati slediti čim večjemu številu naslednjih faz:

Slika 2: Potek konstruktivističnega pristopa pri poučevanju

(Krapše, 1999).

1. faza: ORIENTACIJA

V tej fazi učitelj za začetek izbere tematski sklop, ki ga bodo obravnavali s konstruktivističnim pristopom, določi vsebino in zastavi cilje, ki naj bi jih učenci dosegli skozi učenje.

2. faza: ELICITACIJA OZIROMA PREGLED OTROKOVIH PREDSTAV

Vsak učenec ima o izbrani temi različna predznanja, mišljenja, izkušnje in tako dalje. Učitelj skozi fazo elicitacije skuša s strani učencev pridobiti čim več informacij o predstavah, ki jih imajo. Do teh informacij lahko pride s postavljanjem različnih vprašanj, učence lahko zaposli z reševanjem kratkega kviza ali pa primerov nalog, ki se vežejo na izbrano tematiko. S pomočjo te faze učitelj lažje načrtuje, katere aktivnosti bo uporabil pri poučevanju teme, pri čemer se osredotoči na nejasnosti, ki jih je opazil pri učencih.

3. faza: REKONSTRUKCIJA OTROKOVIH IDEJ

Pri rekonstrukciji otrokovih idej gre za to, da učitelj najprej učence zaposli z vnaprej pripravljenimi aktivnostmi, s katerimi želi spodbuditi njihovo razmišljanje. Med vključevanjem v aktivne oblike dela učenec skozi 3 pomembne korake prihaja do določenih spoznanj, ki veljajo pri obravnavi tematike.

V prvem koraku mora učenec zbrati podatke, ki jih potrebuje za sodelovanje v aktivnostih. To lahko učitelj s strani učenca zahteva z raznim preučevanjem gradiv, reševanjem kvizov, iskanjem informacij na spletu in podobno, pri čemer od njega zahteva beleženje opaženega, zanimivega, presenetljivega, asociacij, razlik in podobnosti s kakšno drugo temo ali kako drugače.

V drugem koraku učenec zbrane podatke uporabi na primerih. Pri tem je zaželeno, da učenec sodeluje in komunicira z drugimi sošolci ter si tako izmenjuje ideje in razmišljanja.

V zadnjem koraku nastopijo predstavitve in interpretacija rezultatov, dobljenih v drugi fazi. Učenci predstavijo svoje ugotovitve in rezultate, do katerih so prišli in jih tudi utemeljijo. Zaželeno je, da učitelj na tem mestu vzpostavi debato v razredu, ki pripelje do bistva 3. faze, torej, da učenec utrdi, spremeni ali pa le dopolni svoje prvotno znanje.

4. faza: APLIKACIJA OTROKOVIH IDEJ

Vsako novo pridobljeno znanje moramo učencem posredovati tako, da v njem vidijo smisel. To najlažje storimo s tem, da jim snov prikažemo skozi konkretne življenjske situacije, v katerih se pojavljajo tudi sami. Zato je v 4. fazi pomembno, da učence zaposlimo tako, da naučeno sami uporabijo v novih, konkretnih situacijah in si tako snov bolje in trajnejše zapomnijo. Ker pa pri vsaki obravnavani tematiki izvedba konkretnih primerov in doseganje vnaprej predvidenih rezultatov ni mogoče, je včasih potrebno poseči po hipotetični uporabi doseženega znanja, kjer učenci predvidijo, kaj naj bi se v nekem primeru najbrž zgodilo, ne da to tudi nujno dokažejo.

5. faza: PREGLED SPREMEMB PRVOTNIH IDEJ

Zadnja, a vendar zelo pomembna naloga učitelja je, da preveri predstave učencev po izvedenih aktivnostih. Zopet ima pri tem učitelj veliko svobode, kako bo to storil – ponovno lahko uporabi kakšen kratek kviz, pripravi vprašanja in naloge, s katerimi preveri sedanje razmišljanje učencev. Sledi le še primerjava končnih predstav učencev z začetnimi, o kateri je pametno, da učitelj debatira skupaj z razredom, da učenci sami spregledajo, kaj se je spremenilo v njihovem razmišljanju in zakaj je do tega prišlo. Gre za primerjanje z idejami, ki so jih učenci izrazili v fazi elicitaricije.

Uro konstruktivističnega pristopa pri poučevanju varne rabe interneta bom izvedla v 7. razredu, pri čemer bom uporabila že omenjeni Arnesovi video gradivi. Za splošni 7. razred sem se odločila zato, da se zavarujem pred možnostjo, da bi bolj večji z računalniki temo že poznali in jim zato ogled gradiva sploh ne bi bil potreben. S tem želim dobiti svojo lastno povratno informacijo o kakovosti konstruktivističnega pristopa pri poučevanju varne rabe interneta, poleg tega pa bom za mnenja z anketo povprašala tudi učence ob koncu ure.

5.2. PRIPRAVA UČNE URE KONSTRUKTIVISTIČNEGA PRISTOPA PRI POUČEVANJU VARNE RABE INTERNETA V RAZREDU

Na začetku sem si najprej izbrala temi videoposnetkov, ki ju bom uporabila, s čimer sem pravzaprav določila tematski sklop in učne cilje. Učenci bodo za domačo nalogo preučili dva videoposnetka, s čimer si bom zagotovila več časa za aktivne oblike dela v razredu. Odločila sem se, da bo ura sestavljena iz dveh delov.

Prvi del ure zajema vsebino videoposnetka na temo internetnih prevar. Z učenci se najprej pogovorim, če so bile kakšne nejasnosti pri gledanju gradiva in v primeru, da so bile, jih razjasnim ter hkrati povzamemo, kaj so izvedeli. Nato odprem svoje pripravljene primere internetnih prevar, ki sem jih našla na spletu. Učenci na primerih iščejo znake, ki kažejo na nevarnost. Da bi videla odgovore vseh učencev in ne le enega, ki bi odgovor povedal na glas ter v želji, da so vsi učenci čim bolj aktivni, jih aktiviram s pomočjo Klikerja, preko katerega vsak učenec označi svoj odgovor. Odgovore nato pri vsakem primeru posebej prikažem in skupaj z učenci pridemo do ugotovitev, kaj je prav, kaj ne in zakaj. S tem pa pridobim tudi informacijo o tem, kako učenci razmišljajo in kje so še morebitni primanjkljaji. Učence zatem razdelim v pare in jih zaposlim z reševanjem kviza Lovec na spletne prevare, ki je dostopen na spletu. Učenci z lastno aktivnostjo na konkretnih primerih potrdijo, ali pa spremenijo svoje razmišljanje. Moja naloga je spremljanje njihovega samostojnega dela, pomoč in po potrebi tudi usmerjanje. Ker jim da kviz takojšnjo povratno informacijo, lahko učenci takoj razmislijo o svojem morebitnem napačnem razmišljanju in o tem diskutirajo v skupini ali vprašajo mene.

Drugi del je namenjen videoposnetku na temo družabnih omrežij. Z učenci se zopet najprej pogovorimo o tem, ali so kakšne nejasnosti oziroma vprašanja. Pokažem jim primer *Take This Lollipop* oziroma »Vzemi to liziko«, ki je kratka, na spletu dostopna aplikacija, ki kaže na nevarne posledice objav lastnih informacij na družabnih omrežjih. O bistvu posnetka povprašam učence in s tem spodbudim lastno prvotno razmišljanje učencev. Sledi delo v skupinah. Učencem dam pripravljen PowerPoint dokument, v katerem so na diapozitivih različne slike, statusi, informacije in podobno. Njihova naloga je, da se odločijo, kaj od tega bi objavili na nekem družabnem omrežju, česa ne bi objavili ter komu bi dovolili, da določeno objavo vidi. Njihove odločitve morajo nato tudi utemeljiti. Želim si, da učenci skupaj debatirajo, se dopolnjujejo, si izmenjujejo mnenja in prihajajo do ustreznih zaključkov. Na koncu vsaka skupina na kratko povzame bistvene ugotovitve, z razredom pa se poleg tega skupaj pogovarjamo o tem, kaj so spoznali in katera razmišljanja so spremenili v primerjavi z začetnim znanjem. Na zadnjem diapozitivu dokumenta pa si lahko ogledajo tudi koristna vodila varnega mreženja.

Zadnjih 5 minut ure je namenjenih reševanju anketnega vprašalnika o takšnem načinu dela. Pod priložo 1 se nahaja priprava na učno uro, v prilogi priprave pa je tudi primer vprašalnika.

6. REFLEKSIJA PO IZVEDENI URI

6.1. LASTNE UGOTOVITVE

Kar bi najprej rada poudarila, je dejstvo, da sem bila po izvedeni uri zelo navdušena, čeprav se je zgodil tudi kakšen nepričakovan zaplet. V prvem delu ure žal ni deloval Kliker, zato sem se morala znajti drugače. Učenci so tako imeli podane možne odgovore na projektorju in so na liste, ki so mi jih kasneje oddali, zapisali tiste, za katere so menili, da so pravilni. Diskusija je bila prisotna čisto pri vsakem pripravljenem primeru in učenci so postavljali veliko vprašanj. Na začetku sem bila skeptična, ali bodo učenci povedali na glas tudi, če so mogoče izbrali kakšen napačen odgovor, a sem kmalu ugotovila, da je strah nepotreben. Učenci so bili sproščeni in ko je imel določen učenec zapisan napačen odgovor, je takoj vprašal po razlagi, zakaj ni tako in smo vprašanje skupaj razjasnili, kot je bilo tudi predvideno. Kar mi je bilo še bolj v spodbudo in potrditev uspešnosti tega načina, je to, da so se vprašanja s strani učencev kar vrstila. V učencih je tema internetnih prevar spodbudila veliko zanimanje, želeli so vedeti veliko več, kot je bilo v videoposnetku in pa v pripravljenih primerih. Ravno tako pa niso bili skromni pri pripovedovanju svojih primerov spletnih prevar, ki so jih doživeli. Zaradi precejšnjega zanimanja sem učencem pokazala tudi možnost pošiljanja lažne spletne pošte kot opozorilo (ta primer je sicer že prepoznan kot prevara pri ponudnikih spletne pošte), da moramo biti čisto pri vseh stvareh na spletu pazljivi in nezaupljivi.

V tem trenutku sem občutila še eno lastnost konstruktivističnega pristopa pri poučevanju, in sicer, da ura ne more biti vnaprej natančno določena s strani učitelja. Diskusija, ki smo jo z učenci razvili v prvem delu, se je precej zavlekla in zato sem reševanje Lovca na spletne prevare izpustila, sem jih pa vseeno povabila, da naj to naredijo doma.

V drugem delu ure sem najprej opazila močno motiviranost pri gledanju aplikacije »Vzemi to liziko«. Videti je bilo, da res vsi učenci pozorno spremljajo videoposnetek, nekateri so mogoče delovali celo nekoliko zaskrbljeni. Po ogledu se je zopet razvila debata, v kateri so bili aktivno vključeni vsi učenci. Imeli so raznorazne misli o tem, kaj vse se lahko zgodi kot posledica nepravilne uporabe družabnih omrežij in znotraj aplikacije iskali veliko različnih, a vendar precej uporabnih idej.

Sledilo je aktivno delo v skupinah (zaradi manjšega števila učencev sem tvorila manjše skupine oziroma tudi pare), kjer so se odločali glede objav na družabnih omrežjih. Učenci so pri vsakem primeru povzeli svoje odločitve in jih utemeljili. Ponovno so pri vsakem primeru

ugotavljali in debatirali, kaj vse se lahko zgodi, če nekaj, kar ni primerno, objavimo na spletu, kar se mi zdi zelo koristno, saj so se tako z različnimi idejami v bistvu opozarjali med sabo.

6.2. POVRATNA INFORMACIJA S STRANI UČENCEV

Povratno informacijo s strani učencev sem dobila s 14 v celoti izpolnjenimi vprašalniki in pa 1 delno izpolnjenim.

Večina učencev je napisala, da so se med uro počutili sproščeno (9 učencev), nekateri so zapisali celo, da so se počutili zelo sproščeno (3 učenci) in pa, da jim je bilo zanimivo, ker so izvedeli veliko novega in podobno. En učenec meni, da se je počutil normalno. S konstruktivističnim pristopom pa si želimo ravno to – sproščen razred, v katerem bo potekala medsebojna komunikacija brez zadržkov in ovir.

Kot je bilo zamišljeno in kot naj bi bilo tudi značilno za konstruktivistični pristop pri poučevanju, velika večina učencev meni, da so bili bolj aktivni kot po navadi (12 učencev), nekateri so bili aktivni tako kot vedno (2 učenca) in malokdo manj (1 učenec). Takoj za tem so mi zaupali še, da jim je vsem veliko bolj všeč pouk, kadar so sami bolj aktivni in ne poslušajo le učiteljeve razlage. Tako menijo vsi, razen učenca, ki je nepopolno izpolnil vprašalnik in to vprašanje izpustil. En izmed učencev je tako zapisal: »Najbolj mi je všeč način dela, ko sem aktiven.« Menim, da bi morali učitelji to dejstvo, da si učenci želijo lastne aktivnosti pri pouku karseda izkoristiti v korist njihovega znanja.

Učence sem v naslednjem koraku povprašala o mnenju, kdaj bolje razumejo snov – pri konstruktivističnem načinu dela ali z učiteljevo klasično razlago pred tablo in reševanjem nalog doma. Kar 12 učencev meni, da je boljši konstruktivistični način dela, učenec, ki je nepopolno izpolnil vprašalnik, je to vprašanje izpustil. En posameznik meni, da bolje razume snov s poslušanjem učitelja v razredu, eden pa pravi, da bi rad takšen način, ampak da razlaga učitelj. O tem odgovoru žal ne morem povedati več, ker bi potrebovala dodatno pojasnilo s strani učenca. Lahko bi sicer sklepala, da bi mogoče želel v videoposnetku videti in slišati svojega učitelja, saj, kot sem zapisala že prej v razdelku na temo »kako pripraviti učinkovito učno gradivo«, si učenci tega želijo pri gledanju gradiv, lahko pa je mislil tudi kaj drugega.

12 učencev meni, da bi si v nadaljnje raje izbrali konstruktivistični pristop pri poučevanju, kot sem ga opisala v diplomskem delu, preostali 3 pa bi raje klasični način. Seveda so učenci različni in zagotovo se vedno najde kdo, ki je raje aktiven sam doma in v miru rešuje naloge,

ker se mogoče v razredu niti noče oziroma ne upa preveč izpostavljati, vendar kot vidimo iz spodnjega grafa, je precej več takih, ki bi si takega pouka želeli in ki čutijo, da od takega pouka odnesejo več.

Graf 1: Rezultati ankete

7. ZAKLJUČEK

Mislím, da je konstruktivistični pristop pri poučevanju tisti pristop, ki zagotavlja trajnejše in bolj kakovostno znanje od klasičnega. Poleg tega menim, da se pri učencih razvijajo tudi druge pomembne spretnosti, ki jih morajo imeti. Učenci namreč s tem načinom že prej pridobivajo odgovornost, saj sami odločajo, kaj bodo storili z danim gradivom, kako aktivni bodo med poukom in podobno. Tako samostojno delo posameznika veliko pripomore k njegovi kvaliteti doseženega znanja. Sama sicer nisem imela primera, da učenec ne bi pogledal video gradiva, pa vendar menim, da je najbolj pomembno predvsem to, da je gradivo res ustrezno. Kot sem opazila v odgovorih učencev, jim je takšen način všeč, torej lahko sklepam tudi, da je nekoliko spremenjena vloga učitelja, kadar le-ta postane mentor, pozitivna. To namreč privede do bolj sproščene in komunikativnega ter posledično bolj aktivnega delovnega okolja v razredu. Aktivni in z ustreznimi primeri motivirani učenci si stvari zapomnijo bolje, znanje pa znajo uporabiti tudi v kakšni drugi, novi, nepoznani situaciji.

Problem konstruktivističnega pristopa pri poučevanju je predvsem manjši obseg predelane snovi. Ker je vse bolj sproščeno in se pogosto pojavi potreba za pogovor, je težko istočasno vzpostavljati »disciplino« zato, da bi obdelali načrtovano snov. Menim, da to lahko pri učencih povzroča zmedo – v enem trenutku jih pozivamo k temu, da so sproščeni, da komunicirajo, debatirajo in podobno, v naslednjem trenutku jih skušamo ustaviti zato, da se mogoče podamo v naslednjo aktivnost, s čimer prekinemo diskusijo, ki je bila trenutno prisotna v razredu. A kljub temu mislim, da je način dober in da bi moral postajati vedno bolj prisoten v vseh slovenskih šolah. Toda, kako opisani pristop pri poučevanju vnesti v šolo? Kot pri vsaki spremembi, ki se pojavi v družbi, lahko tudi pri tej pričakujemo tako pozitivne kot tudi negativne odzive. Prepričana sem, da se najde kdo, ki meni, da so video gradiva in podobne stvari neprimerne. Pa vendar, če razmislimo, kam najprej pogledamo, ko nas nekaj zanima, je v večini primerov odgovor splet. Tako na primer lahko na portalu YouTube najdemo razne postopke, vodiče, predavanja, reševanja primerov nalog in še mnoge druge stvari. Učenci to v bistvu skorajda vsak dan uporabljajo. Zato menim, da so videoposnetki nekaj, kar je učencem današnjih t. i. digitalnih generacij blizu, celo veliko bližje kot knjiga, učbenik in podobno. Večina ljudi današnje dobe se raje usede za računalnik in tam pogleda neko gradivo, kot pa da bi v roko prijeli gradivo in brali.

Ena izmed stvari, pri kateri moramo biti previdni pri takšnem načinu poučevanja, je izbira gradiva. Na spletu lahko najdemo na stotine različnega gradiva na temo varne rabe interneta. Vsekakor ne moremo ravno vsakega ponuditi učencem kot učna gradiva, zato menim, da mora biti učitelj pri izbiri le-tega precej pazljiv in izbrati učencem ustrezna gradiva.

Seveda je še veliko stvari o takšnem pristopu k poučevanju, ki jih je treba izpopolniti. Razmisliti je potrebno, za katere teme je konstruktivistični pristop pri poučevanju primeren in za katere mogoče ni najbolj ustrezen ter še mnogo drugih vprašanj. Moje mnenje je, da je za temo varne rabe interneta ta pristop v osnovni šoli odličen. V razredu sem imela zelo motivirane učence, ki so si želeli vedno več znanja na to temo. Toliko vprašanj, toliko različnih primerov, izkušenj in vsega, kar smo si delili. Za vse to bi bili prikrajšani, če bi v razredu nastopila s klasičnim načinom poučevanja, kot ga poznamo vsi, in pustila reševanje nalog za domačo nalogo.

Želim si, da bi se na moji prihodnji poklicni poti poučevanja ta pristop vedno bolj uveljavljal in da ga bom lahko tudi sama skupaj z učenci čim več uporabljala. Ob tem pa vem, da bo na tem področju potrebnega še veliko dela in truda.

8. UPORABLJENA LITERATURA:

- [1] Cencič, M. (2003). Konstruktivizem v šoli in izobraževanje učiteljev. *Sodobna pedagogika*, 54 (2), 210–212.
- [2] Valenčič Zuljan, M. (2002). Kognitivno-konstruktivistični model pouka in nadarjeni učenci. *Didactica slovenica – pedagoška obzorja*, 17 (3-4), 3–12.
- [3] Cencič, M. in Marentič Požarnik, B. (2003). Konstruktivizem v izobraževanju. *Didactica slovenica – pedagoška obzorja*, 18 (2), 34–39.
- [4] Krapše, T. (1999). Konstruktivizem v procesu učenja in poučevanja. *Razredni pouk*, 1 (2), 19–23.
- [5] Internet safety (2015). Pridobljeno 3. 4. 2015, s http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_safety.
- [6] Hatter, K. Definition of Internet Safety. Pridobljeno 3. 4. 2015, s http://www.ehow.com/about_6577504_definition-internet-safety.html.
- [7] Arnes (2015). Spletni tečaj (MOOC) o varni rabi interneta in sodobnih tehnologij. Pridobljeno 23. 3. 2015, s <https://skupnost.sio.si/login/index.php>.
- [8] Žolnir, N. (2013). Pridobljeno 15. 4. 2015, s <http://www.delo.si/druzba/panorama/poglej-si-doma-podrobnosti-bos-izvedel-v-soli.html>.
- [9] Corbat, J. (2013). 6 Steps To A Flipped Classroom. Pridobljeno 15. 4. 2015, s <http://www.teachthought.com/trends/flipped-classroom-trends/6-steps-to-a-flipped-classroom/>.
- [10] Golič, N. (2013). Doma poglej, v šoli povej. Pridobljeno 19. 4. 2015, s <https://www.dnevnik.si/1042616088/slovenija/doma-poglej-v-soli-povej>.

9. PRILOGA 1: (UČNA PRIPRAVA)

OSNOVNI PODATKI:

Šola: OŠ Antona Žnideršiča
Razred: 7.
Datum: 14. 4. 2015
Predmet: Razredna ura
Učna tema: Varna raba interneta
Učna enota: Internetne prevare in družabna omrežja
Učne oblike: Frontalna (na začetku), delo v dvojicah in delo v skupinah
Učne metode: Metoda reševanja problemov, diskusija, delo z gradivom (ppt dokument), metoda dela z IKT
Učne tehnike: Kviz Lovec na spletne prevare
Operativni učni cilji: Ob koncu učne ure učenec zna: <ul style="list-style-type: none">▪ prepoznati znake, ki kažejo na spletne nevarnosti in na to opozoriti tudi druge▪ razložiti, do česa vse nas lahko privede nepazljivost pri spletnih prevarah▪ razložiti, kaj vse so lahko posledice neprimerne uporabe družabnih omrežij▪ pravilno in pametno uporabljati družabna omrežja
Učna sredstva: <ul style="list-style-type: none">▪ učila: spletna aplikacija Kliker (vnaprej pripravljena vprašanja in odgovori) in <i>Take This Lollipop</i> oziroma "Vzemi to liziko"▪ učni pripomočki: računalniki, interaktivna tabla
Didaktične etape učnega procesa: uvajanje, obravnava, preverjanje
Medpredmetne povezave: računalništvo
Novi pojmi: /
Literatura: a) za primere spletnih prevar: <ol style="list-style-type: none">1. http://m.slovenskenovice.si/novice/slovenija/pazite-na-bancne-racune-slovenija-tarca-najbolj-mnozicnega-napada (dostopno 13. 4. 2015)2. http://www.spletni-detektiv.si/ (dostopno 13. 4. 2015) b) za primere objav na družabnih omrežjih: <ol style="list-style-type: none">3. http://andy-luke.com/2014/03/11/game-facebeak-life-reinvent/ (dostopno 13. 4. 2015)

4. <http://bestdemotivationalposters.com/getting-drunk-on-facebook/> (dostopno 13. 4. 2015)
5. <http://www.telegraph.co.uk/lifestyle/10033368/A-best-friend-is-one-of-lifes-most-gainful-pleasures.html> (dostopno 13. 4. 2015)
6. <https://www.varninainternetu.si/article/vodila-varnega-mrezenja/> (dostopno 13. 4. 2015)

POTEK 1. DELA UČNE URE NA TEMO INTERNETNIH PREVAR:

URJENJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE
10 min	Se pogovarja z učenci o videoposnetku in morebitnih nejasnostih. Odpre svoje primere prevar, kjer učenci preko Klikerja označijo svoje odgovore na to, kje vidijo znake prevar. Učitelj pri vsakem primeru diskutira z učenci o pravih in napačnih odgovorih.	Sodelujejo pri pogovoru o videoposnetku, aktivno sodelujejo preko aplikacije Kliker, kjer sami razmišljajo o pravilnem odgovoru in ga označijo. Kasneje sodelujejo pri diskusiji o odgovorih.	Frontalna, reševanje problemov, diskusija, delo z IKT

PONAVLJANJE IN PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE
10 min	Razdeli učence v pare in jih zaposli z reševanjem Lovca na spletne prevare, ki se nahaja na https://www.varninainternetu.si/lovecnaprevare/ . Učitelj spremlja delo učencev in jim po potrebi pomaga oz. jih usmerja.	V paru rešujejo kviz, diskutirajo in si med seboj pomagajo. Po potrebi vprašajo za pomoč učitelja.	Delo v dvojicah, reševanje problemov, delo z IKT, kviz Lovca na spletne prevare

POTEK 2. DELA UČNE URE NA TEMO DRUŽABNIH OMREŽIJ:

URJENJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE
10 min	Se pogovarja z učenci o videoposnetku in morebitnih nejasnostih. Pokaže jim primer aplikacije <i>Take This Lollipop</i> oziroma »Vzemi to liziko«, ki je dostopna na http://www.takethislollipop.com/ . Med učenci razvije diskusijo o bistvu vsebine aplikacije.	Sodelujejo pri pogovoru o videoposnetku, gledajo posnetek aplikacije, diskutirajo o bistvu.	Frontalna, diskusija

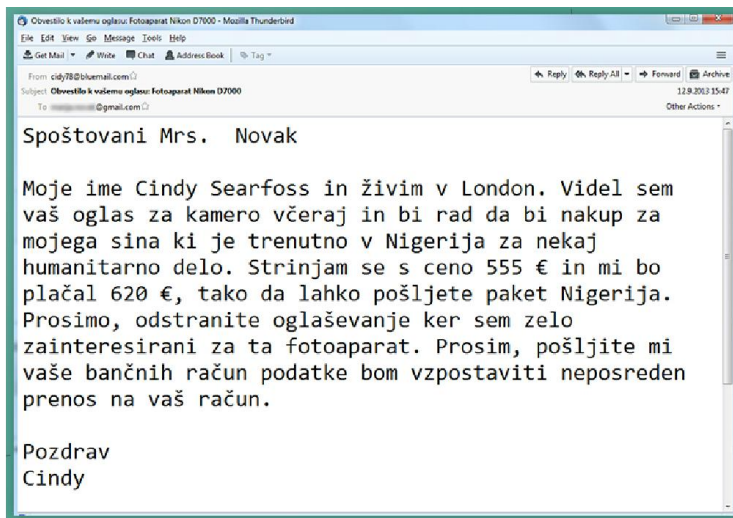
PONAVLJANJE IN PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE
10 min	Razdeli učence v skupine. Vsaka skupina dobi PowerPoint dokument, v katerem so različni primeri objav na družabnih omrežjih. Skupine se morajo odločiti, ali je nekaj primerno za objavo ali ne in pa kdo lahko določeno objavo vidi. Učitelj spremlja delo učencev in jim po potrebi pomaga oz. jih usmerja. Na koncu med učenci spodbudi debato o razmišljanjih.	V skupinah rešujejo naloge, diskutirajo med seboj, na koncu predstavijo svoja razmišljanja, se dopolnjujejo, popravljajo in podobno.	Delo v skupinah, reševanje problemov, delo z gradivom
5 min	Učence zaposli z reševanjem kratkega vprašalnika.	Rešujejo vprašalnik.	Anketni vprašalnik

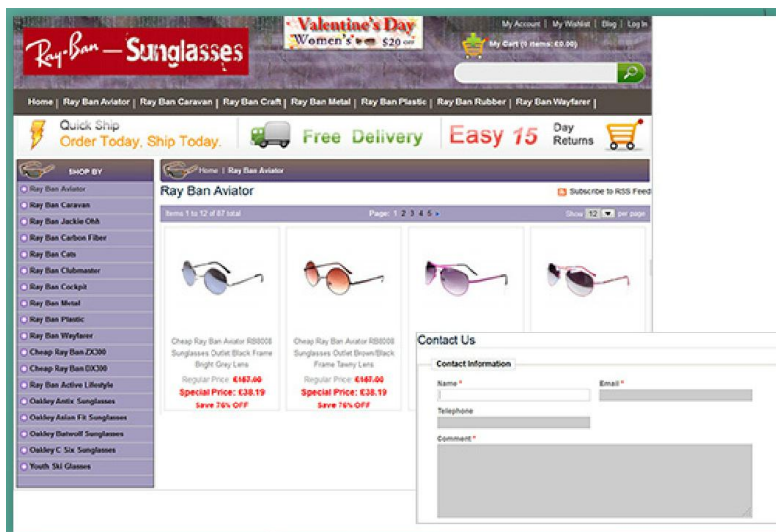
PRILOGE:

1. Pripravljene primeri spletnih prevar
2. Vprašanja in možni odgovori na Klikerju (v povezani s primeri iz 1. priloge učne priprave)
3. PowerPoint dokument s primeri objav na družabnih omrežjih
4. Anketni vprašalnik

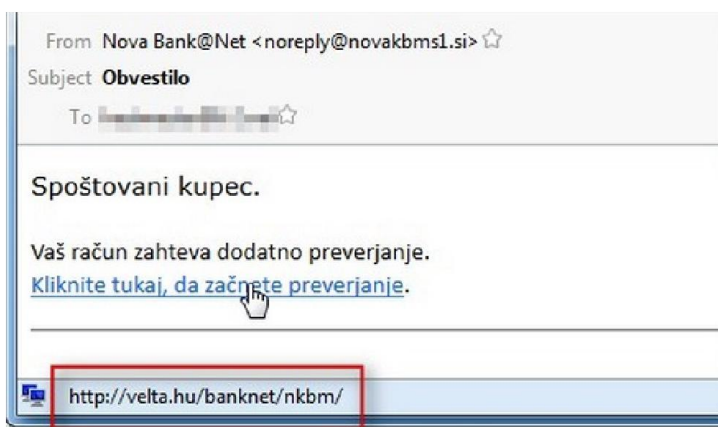
1. PRILOGA UČNE PRIPRAVE (primeri spletnih prevar)

(vir: <http://www.spletni-detektiv.si/>)

(vir: <http://www.spletni-detektiv.si/>)

(vir: <http://m.slovenskenovice.si/novice/slovenija/pazite-na-bancne-racune-slovenija-tarca-najbolj-mnozicnega-napada>)

(vir: <http://www.spletni-detektiv.si/>)

Poleg zgornjih sem jim pokazala tudi svoj primer, ki sem ga prikazala že prej v diplomskem delu.

2. PRILOGA UČNE PRIPRAVE (vprašanja na Klikerju, povezana s primeri iz 1. priloge)

1. primer

Na bolho.com ste objavili oglas za prodajo fotoaparata. Kontaktirala vas je gospa Cindy Searfoss iz Anglije in potrdila nakup, vendar želi, da paket pošljete v Nigerijo. Označite 3 stvari, ki kažejo na sum prevare.

- a) Cindy pravi, da živi v Londonu, fotoaparat pa naj bi poslala v Nigerijo, kjer je trenutno njen sin. Ko je omenjena Nigerija, postanem bolj previden.
- b) Sogovornica ponuja še več denarja, kot sem postavil/-a ceno, kar se mi zdi sumljivo.
- c) Vedno prodajam samo kupcem iz Slovenije, ne zaupam nikomu iz Londona.
- d) Čudna slovenščina kaže, da sogovornik uporablja strojni prevajalnik, kar je zelo pogosto pri spletnih prevarah.

(vir: <http://www.spletni-detektiv.si/>)

2. primer

Naleteli ste na spletno trgovino www.ukraybansunglassesshop.com, ki prodaja znana očala po super ugodnih cenah, prav tako obljublja brezplačno dostavo. Seveda skušate kontaktirati prodajalca, če dostavlja tudi v Slovenijo. Označite 2 odgovora, ki kažeta na sum spletne prevare.

- a) Spletni trgovini ne zaupam, saj je oblikovanje nekonsistentno.
- b) Vsi artikli so močno znižani, cena je res neverjetno ugodna. Zelo verjetno ne gre za originalna očala, ampak ponaredke.
- c) Na strani nikjer ne najdem enega samega kontaktnega podatka, na voljo je le obrazec za vnos vprašanja, kar se mi zdi sumljivo.

(vir: <http://www.spletni-detektiv.si/>)

3. primer

Na svoj e-poštni račun ste prejeli e-pošto s strani banke. Kako boste ugotovili, da gre za prevaro in da pošiljatelj prejete e-pošte ni vaša prava banka? Označite 2 odgovora.

- a) Naslov pošiljatelja je neveljaven (domena ne obstaja).
- b) Banka mi nikoli ne pošlje e-pošte.
- c) Sporočilo vsebuje povezavo na posredniško spletno mesto, ki obiskovalca nato usmeri naprej na lažno stran.

(vir: <http://m.slovenskenovice.si/novice/slovenija/pazite-na-bancne-racune-slovenija-tarca-najbolj-mnozicnega-napada>)

4. primer

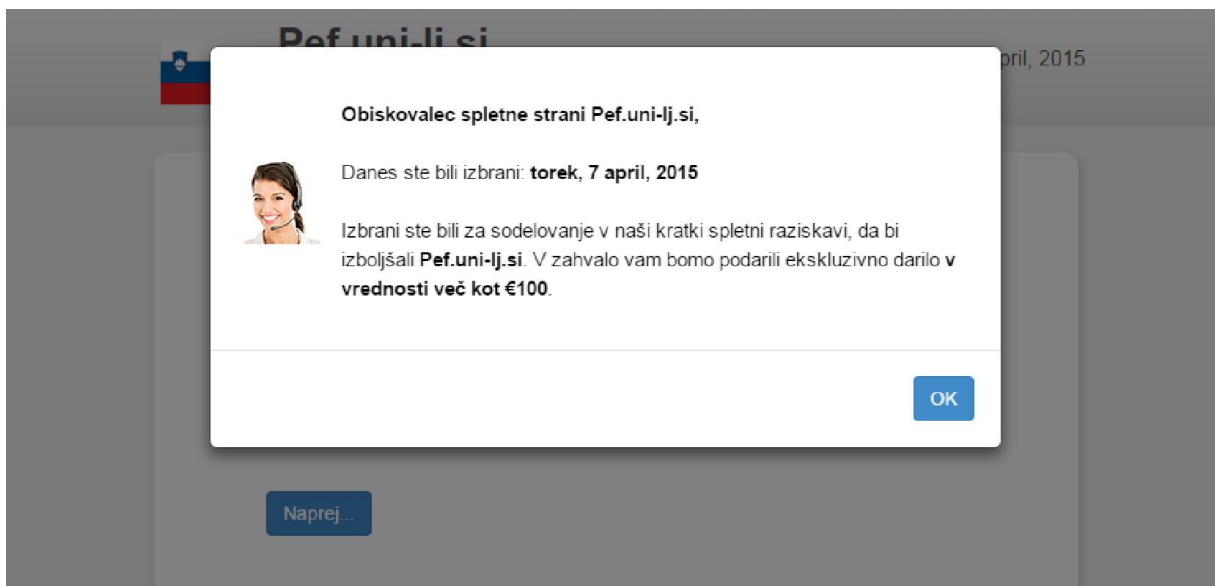
Na Facebooku zasledite stran, na kateri poteka super nagradna igra. Podelili bodo kar 240 telefonov iPhone! Katera 2 odgovora kažeta na sum prevare?

- a) Nikjer ne najdem pravilnika o izvedbi nagradne igre in pogojih sodelovanja, prav tako ni nikjer napisano, kdo je organizator.
- b) Iz fotografije ni jasno razvidno, za kakšno nagrado gre, zato ne sodelujem.
- c) Obljubljajo zelo vredne nagrade za praktično nič dela. 240 dragih telefonov v zameno za dva klika?
- d) Nič me ne stane, če malo »poklikam«! Če je prevara, ni škode, če pa ni, pa mogoče vseeno dobim nagrado.

(vir: <http://www.spletni-detektiv.si/>)

5. primer (moj primer iz diplomskega dela)

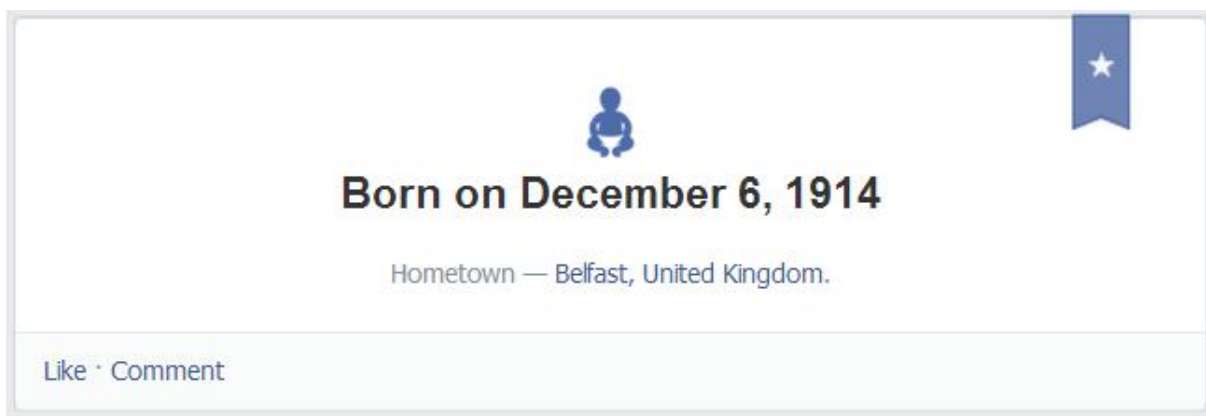
Po brskanju po spletni strani Pedagoške fakultete se mi je na ekranu računalnika prikazalo naslednje:

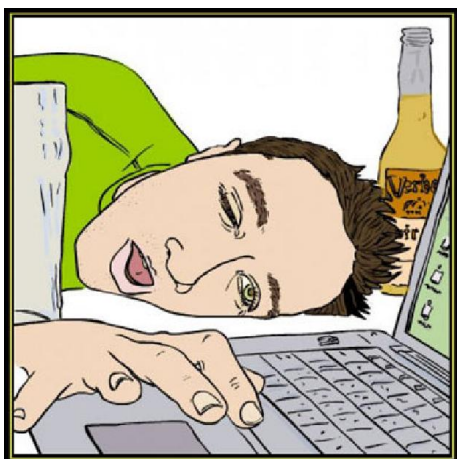
Katera 2 odgovora kažeta na to, da lahko posumimo na prevaro?

- a) Podarili bi mi več kot 100 € le za reševanje kratke spletne raziskave. Če bi bilo enako za vsakega obiskovalca, bi fakulteta kmalu ostala brez denarja!
- b) Polomljena slovenščina kaže na sum prevare.
- c) Vem, da nam fakulteta obvestila o anketah vedno pošlje po e-pošti. Zakaj bi bilo tokrat drugače?

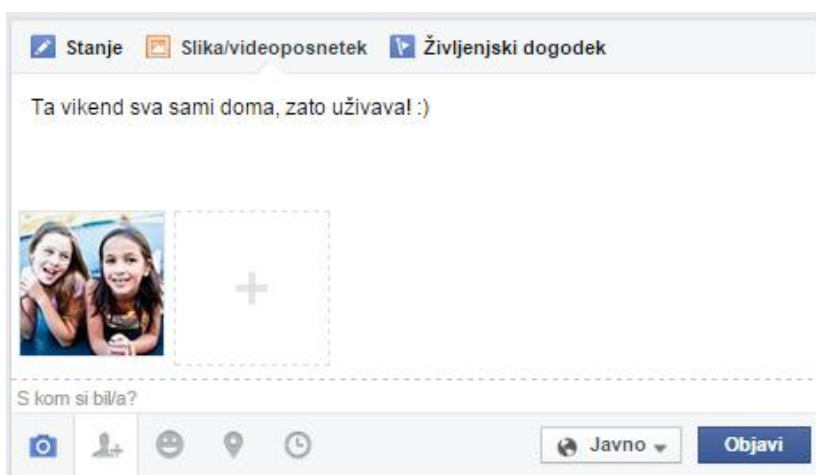
3. PRILOGA UČNE PRIPRAVE (primeri objav na družabnih omrežjih)

(vir: <http://andy-luke.com/2014/03/11/game-facebeak-life-reinvent/>)

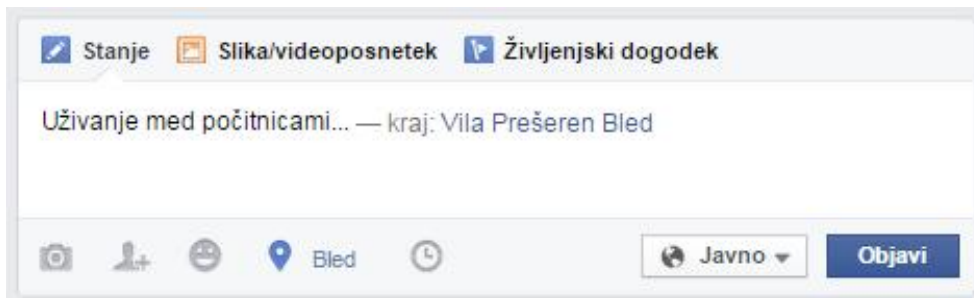
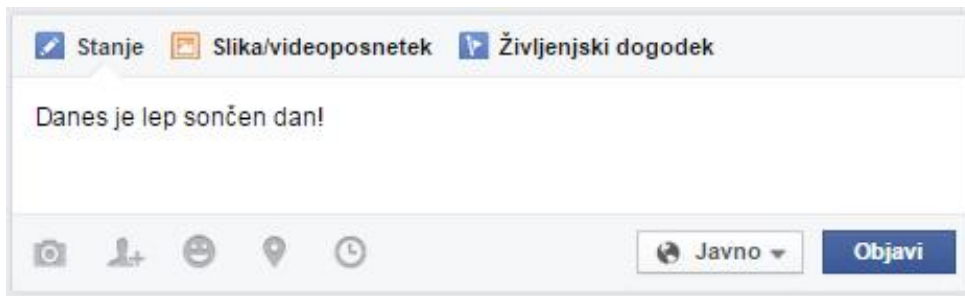

(vir: <http://bestdemotivationalposters.com/getting-drunk-on-facebook/>)

(vir uporabljene slike: <http://www.telegraph.co.uk/lifestyle/10033368/A-best-friend-is-one-of-lifes-most-gainful-pleasures.html>)

Moji primeri:

VODILA VARNEGA MREŽENJA

- ▶ Pozorno izbirajte podatke, slike in video posnetke, ki jih boste objavili.
- ▶ Ne objavljajte svojih osebnih podatkov.
- ▶ Ne sprejemajte vabil za prijateljstvo od oseb, ki jih ne poznate.
- ▶ Spoštujte zasebnost drugih in ne objavljajte informacij ali slik svojih prijateljev brez njihovega privoljenja.
- ▶ Preberite pogoje uporabe in politiko zasebnosti na izbranem družabnem omrežju, da boste seznanjeni, na kakšen način bodo vaši podatki hranjeni in posredovani.

Vir: <https://www.varnainternetu.si/article/vodila-varnega-mrezenja/>

(vir: <https://www.varnainternetu.si/article/vodila-varnega-mrezenja/>)

4. PRILOGA UČNE PRIPRAVE

ANKETNI VPRAŠALNIK GLEDE URE NA TEMO VARNE RABE INTERNETA

1. Kako si se počutil pri uri? (sproščeno, zadržano ...)

2. Ali meniš, da si bil pri uri bolj ali manj aktiven kot po navadi?

3. Ti je bolj všeč način dela, ko si bolj aktiven ali imaš raje pouk, kadar večino časa le poslušáš učiteljevo razlago?

4. Meniš, da snov bolje razumeš pri takšnem načinu dela, kot si ga preizkusil sedaj ali meniš, da bi več odnesel, če bi ti učitelj razlagal snov pred tablo, vaje bi pa moral sam rešiti za domačo nalogo?

5. Kateri način bi si izbral: (OBKROŽI)
 - a) doma bi si ogledal snov za naslednjo uro pouka (kot na primer, da bi moral ta dva videoposnetka pogledati doma), domačo nalogo oziroma primere pa bi naredil skupaj z učiteljem v šoli na takšen način, kot smo danes
 - b) v šoli bi raje poslušal učiteljevo razlago, domačo nalogo bi pa reševal sam doma